




# Duurzaam Gedrag

**Dr. Carina J. Wiekens**

**Centre of Expertise Energy & Academie voor Sociale Studies**

**Hanzehogeschool Groningen**



***“Wees een mens onder de mensen. Wees voor geen enkel  
probleem, van ongeacht welk volk, onverschillig.  
Leef op wereldschaal.”***

***- Dom Hélder Câmara, 1909-1999***

## Dom Helder Camaraschool geopend



Van een onzer verslaggeefsters

**GRONINGEN** — 'Wees een mens onder de mensen. Wees voor geen enkel probleem, van ongeacht welk volk, onverschillig. Leef op wereldschaal.' Legendarische woorden van Dom Helder Camara, een bisschop in Brazilië die bekendheid verwierf door zijn inzet voor de 'gewone' mensen tegen onrecht en voor vrede. De laatste basisschool, die twee jaar geleden in de Groninger nieuwbouwwijk Beijum van start ging, werd naar hem genoemd. De uitspraak van Dom Helder Camara is nu ook onlosmakelijk met de school verbonden door de onthulling van een gevelplaquette

bij de opening van de nieuwbouw aan de **Onnemaheerd**.

De school gaat uit van de Vereniging voor Christelijk Onderwijs in Groningen (VCOG), maar werkt vanuit de oecumenische gedachte en geïnspireerd door het werk van de Braziliaanse bisschop. De secretaris van Dom Helder Camara in Nederland, F.H.J. Mooren onthulde vanmorgen met de schoolkinderen en hun ouders de plaquette. In de openingsweek trekt de schoolbevolking de wijde wereld in; alle klassen hebben een land geadopteerd en hun lokaal versierd.

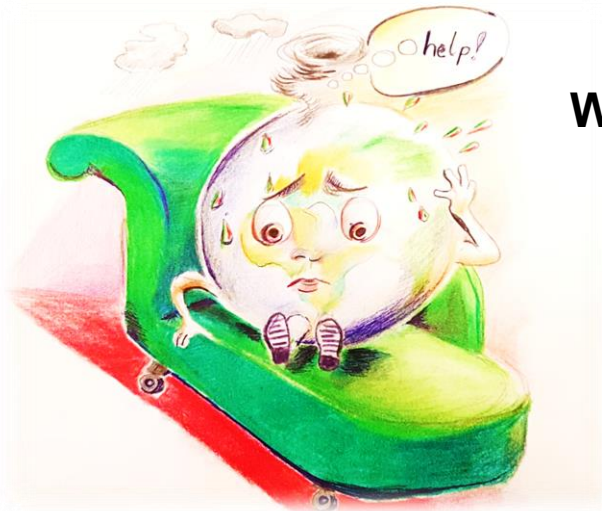
(Foto: Jelte Homburg)



**DOM HELDER CAMARA**  
Oecumenische Basisschool



# Redesigned by humans



**Waarom zetten we ons niet massaal in om de problemen op te lossen?**

**=> Hoe veranderen we dat?**

***“Verandering start met gedragsverandering”***

**share** your talent. **move** the world.

# Duurzaam gedrag

Gedrag dat voorziet in de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties te schaden om in hun behoeften te voorzien.

- commissie Brundtland, 1987

# Duurzaam gedrag

Waarom doen we wat we doen?

Hoe kunnen we dat veranderen?

# Waarom doen we wat we doen?

**Toegepaste Psychologie, Sociaal Werk, Communicatie, ...**

Theorieën en modellen

Vaardigheden

Integrale leerlijnen

**=> gedrag beoordelen en gedrag veranderen**



# Waarom doen we wat we doen?

"Ik zie geen brand."  
*Ervaren urgentie is laag*

"Ik wil geen verandering."  
*Weerstand tegen veranderen,  
want veranderen  
kost energie*

"Dat wat ik doe heeft  
toch geen effect."  
*Lage self-efficacy*

"Ik moet eerst even..."  
*Een andere behoefte staat  
hoger in de  
"behoeftepiramide"*

"Geen idee wat de  
toekomst gaat brengen."  
*Onzekerheid over de  
toekomst motiveert niet*

"Het is niet eerlijk dat het  
allemaal op ons  
afgeschoven wordt."  
*Waargenomen distributieve  
(on)rechtvaardigheid*

"Ik kan vast wel iets  
doen, maar ik heb geen  
idee wat."  
*Gebrek aan  
handelingsperspectief*

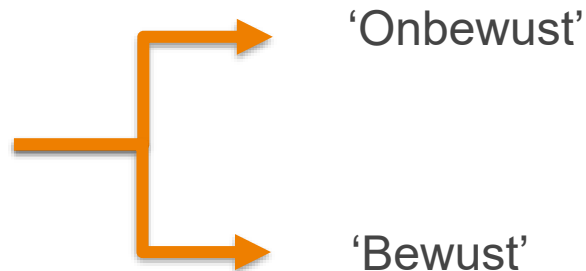
"Anderen doen ook nog  
niets."  
*Negatieve waargenomen  
descriptieve norm*

"Dat hebben we nu  
eenmaal zo met elkaar  
geregeld."  
*Social practices (bv.  
afstemmen schooltijden en  
werktijden legt druk op de  
infrastructuur)*

"Selfish genes."  
*Samenwerking op grote  
schaal is sowieso geen  
gegeven*

# Richting een duurzamere samenleving

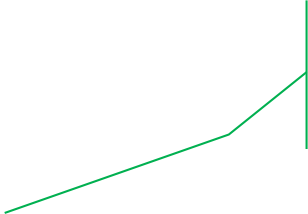
Hoe verander je gedrag?



Beleidsmaatregelen:

- financiële prikkels
- faciliteren, verbieden

# Richting een duurzamere samenleving



Verandering is van de mensen die het betreft  
=> eigenaar van het verandertraject

## Bewuste verandering in betekenisvolle sociale groepen

- Vele stappen nodig, draagvlak is noodzakelijk
- Verandering is sterker (betere voorspeller van toekomstig gedrag)
- Efficiënter
- Gemakkelijker (social beings)
- Inzet sociaal kapitaal
- Duurzamer door steun en inzet van de groep

# Richting een duurzamere samenleving

## Praktijkgericht onderzoek (aansluiting doelgroep, effect-, proces- en contextevaluatie):

- Focusgroepen
- Interviews
- Belangenanalyses
- Contextanalyses
- Sociale Netwerkanalyses
- Vragenlijsten
- Observaties
- Tijdlijnanalyses
- Documentanalyses
- (...)



- Speur de energieslurper
- Check je warmtelek
- Is je CV OK?
- Let light be LED
- Deelnemerssessies
- Lespakketten (po/vo/mbo/hbo)
- Klimaatgesprekken
- Energiecoaches
- (...)

- We-Energy Game
- Klimaatgesprekken
- Futures Literacy
- Visualisatie
- Quick scan
- Regie over je Energie

- Ontwerpsessies
- SNA
- Belangenanalyses
- Proces- en ketenregie
- Energiecoaches
- (...)

share your talent. move the world.

# Richting een duurzamere samenleving

## Eigen woning (o.a. zelfrelevant)

- Speur de **energieslurper** +



1. Eenvoudig, investering klein



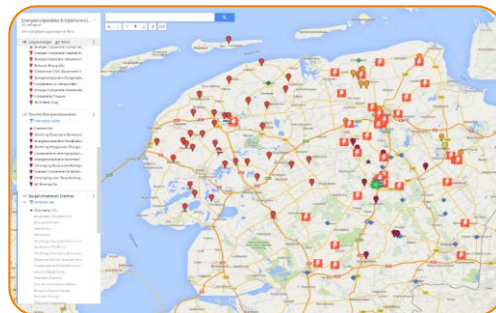
2. Complexer, investering groter

✓ Check je warmtelek

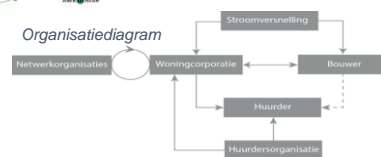
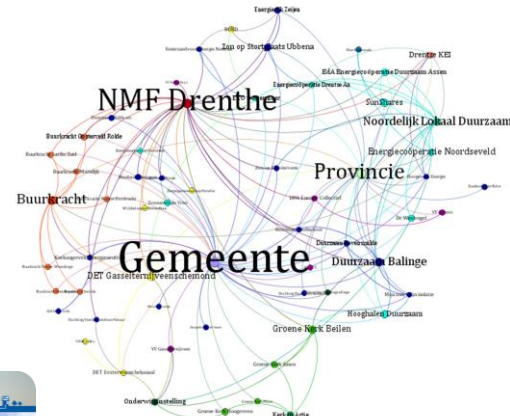


3.

## Eigen gemeenschap /lokaal initiatief



## Sociale netwerken & ketenregie



share your talent. move the world.

# Richting een duurzamere samenleving

## Bijdrage in notendop

Inzetten van kennis en expertise van professionals die geschoold worden in de toegepaste sociale- en gedragswetenschappen om in en met de praktijk verandering richting een duurzamere samenleving te realiseren.

=> *Contact leggen, verbinden, het beoordelen en veranderen van gedrag*

## Middel is praktijkgericht onderzoek:

(sociale) innovatie, effecten monitoren en in staat zijn resultaten te delen

# Richting een duurzamere samenleving

**Werkveld**

**Opleiden van  
professionals**

**Opleiding**

**Wetenschap**

**Middel is praktijkgericht onderzoek:**

(sociale) innovatie, effecten monitoren en in staat zijn resultaten te delen

**share your talent. move the world.**

# Richting een duurzamere samenleving



**Hanzehogeschool  
Groningen**  
University of Applied Sciences

## Hanzehogeschool Groningen, Onderwijsvisie 2020

### Onderwijs verrijkt mens en maatschappij

De Hanzehogeschool is een leergemeenschap die bekwame en betrokken vakmensen opleidt. Zij zijn in staat om innovatieve oplossingen te bedenken voor onbekende situaties en complexe problemen. Daarmee verrijken zij mens en maatschappij. Deze professionals spreken niet alleen hun arsenaal aan vakkenis

veranderende wereld zoeken deze vakmensen oplossingen voor vraagstukken dichtbij en veraf. Ze durven vaste kaders en traditionele rollen los te laten en slaan nieuwe en onvermoede bruggen tussen onderwijs, onderzoek en praktijk. Onderlinge verschillen zijn geen belemmering, maar juist een springplank

**share your talent. move the world.**



# Richting een duurzamere samenleving

## Universal Declaration of Ethical Principles for Psychologists

“Psychologists recognize that the lives and identities of human beings (...) are **connected across generations** and that there is a reciprocal relationships between **human beings and their natural and social environments**”

Psychologists recognize that (...) their work contributes to a **stable society that enhances the quality of life for all human beings.**”



share your talent. move the world.



# Professionele groei

dr. Hugo Velthuisen

mr. drs. Michèle Garnier

drs. Marietta Muhonen

dr. ir. Martien Visser

dr. Jeannette Doornenbal



**share**

**your talent.**

**move the**

**world.**



# Duurzaam Gedrag

**Dr. Carina J. Wiekens**

**Centre of Expertise Energy & Academie voor Sociale Studies**

**Hanzehogeschool Groningen**